

SZÉKELY UJSÁG

FÜGGETLEN POLITIKAI HETILAP

Szerkesztőség és kiadóhivatal: Bethlen-utca 7. szám, hová a lap szellemi részét érdeklő közlemények, valamint az előfizetési és hirdetési díjak is küldendők. Megjelenik minden esütőtökön 8 oldal terjedelemben.

Felelős szerkesztő: Dr. TÖRÖK PÁL.
Társ szerkesztő: CHALUPKA REZSŐ
Kiadótulajdonos: A kiadó bizottság.

Előfizetési árak: egy évre 8 kor., félévre 4 kor., negyedévre 2 kor., lelkészek, tanítók, községi előljárók fele áron kapják, Hirdetési díjak a legjutányosabb árak mellett, nyiltéri cikkek soronkint 30 fill számítatnak.

Luther és Kálvin.

Székelyek! Udvarhelyvármegye századokon át a felekezeti türelmeség hazája volt. Mindig sokkal erősebb volt e vármegyében a közös fajú származásból folyó összetartozandóság érzete, sokkal szilárdabb a székelyt-székelylyel összefoglaló vérségi kapocs benső ereje, hogysem még csak a gondolat is felmerülhetett volna, hogy ezen faji és társadalmi egység megbomlasztható valaha, avagy épen eszeágába juthatott volna valakinek politikai vagy felekezeti izgatásokkal törni ezen egység megbontására...

Felekezeti válaszfalokról, felekezeti gyűlölségről, vagy harczokról, felekezeti izgatásokról — még csak ilyes kísérletekről is — sem e vármegye története, sem az élő nemzedék emlékezete nem tud. Nem tud arról, hogy a székely testvéreket egymástól elzárni akaró bármiféle válaszfal felépítése e vármegyében valaha megkísérelve lett volna.

Nem, mert az egész vármegyét átható az az egységes gondolat — hogy közös a mi származásunk és közösök a mi céljaink, hogy több mint 40 emberöltőn át közös volt a mi sorsunk és történelmünk, közösök a mi küzdelmeink és érdekeink — kicsinynek-nagynak egy és ugyanaz — uralta társadalmunkat és közéletünket. Ezen egységes gondolat tört át diadallal 14 század viharai és küzdelmei közben minden akadályt, ami a székelység boldogulásának útjában állhatott, ezen egységes gondolat által adott erőnknek köszönhető, hogy ez a föld 14 század nehéz küzdelmei után is még mindig a miénk, hogy ez az oly sok kihulló vérral megöntözött tiszta Székelyföld még mindig virágzik; ez az egységes gondolat elnémitott minden akaratot, mely a székely nép összetartozandósági ér-

zete megbolygatására törhetett volna.

Hiszen voltak politikai küzdelmek e vármegyében is. Voltak szenvedélyes politikai küzdelmek. Szendélyesek voltak — de nem vadultak el soha. Szendélyesek voltak, de a küzdő felek harcz közben is tisztelték és megbecsülték egymást. Tisztelték és becsülték egymásban a székely testvért, s ha a politikai küzdelem — a választás megejtésével, vagy a felvetett kérdés eldöltével véget ért — a küzdő felek újra kezét fogtak, hogy továbbra is együttes erővel munkáljanak e vármegye javára.

De lehettek e megyében hajdan felekezeti küzdelmek is. Hiszen az emberi természet egyik nemes jellemvonása, hogy mindenki megnyerni óhajtja a másikat annak, amit ő maga jobbnak hisz.

Legalább addig tehát, míg a hitfelekezetek között egy véglegesnek hihető természetes egyensúly helyre nem állott — ami már régen megtörtént — kellett is, hogy legyenek felekezeti küzdelmek. De hát volt-e eset rá, hogy e küzdelem nem folyt volna nemes fegyverrel és a tisztesség határai között.

Törekedtek egymást saját hitüknek megnyerni hitelödeink, de azért nem vetették meg, nem gyalázták a másoknak hitét.

A küzdelmet sohasem jellemezte *türelmetlenség* és soha nem fajult el annyira, hogy a vérbeli közös származás együttérzését érinthesse is. Nem is küzdelem volt az, hanem *nemes verseny*, megvívva a hit szent fegyvereivel. Mert nem is lehet más a küzdelem hitfelekezetek között, melyeknek legfőbb tana az »*emberszeretet*«

Igy volt ez és nem másképp! Folyt a nemes küzdelem, de azért a szivekben nem volt izgalom és gyűlölet. Folyt a küzdelem, de azért a székelyudvarhelyi mostani ev. ref.

templom, jó darab időn át, két felekezet közös tulajdona volt s felváltva imádkozott abban katolikus és protestáns.

Igy volt ez és nem másképp. — Folyt a küzdelem, de azért a Bocskai és Bethlen Gábor seregében együtt küzdött a hitszabadságért a két felekezet.

Igy volt ez és nem másként.

És hát mostan — s rég ideje már — a teljes felvilágosultság korában. állhat-e másban e *nemes verseny*, minthogy minden hitfelekezet a másik hitét s annak jogait tisztelve azon versenyezzen, hogy saját egyháza körében emelje a hitbuzgóságot és áldozatkészséget a hit iránt, s az anyagiakért nehéz küzdelmet vívó ember lelki világában minél szilárdabbá tegye a hitet s a hit felemelő erejét.

És ime e vármegyében, a XX-ik század kezdetén, mi történt? Luther és Kálvin czimmel egy röpirat jelent meg Székelyudvarhelyen s osztatott szét a vármegye több községében. Mult számunkban közöltük a röpiratnak szelidebb és reprodukálható részeit. Mennyi gyalázkodás csak e rövid kivonatban is a protestáns vallások hitalapítói ellen, mennyi gyűlölet szítás s mily kérlelhetlen felekezeti izgatás. Ember és ember, testvér és testvér között mily válaszfalat emel e röpirat s mily szörnyű káros felekezeti harczoknak hinti el magvait.

Szentséges Isten! Mi lesz belőlünk, székely testvérek, ha e felekezeti harcz egymástól elszakít, mi lesz belőlünk, ha a felekezetiség gyűlöltre tanít, mi lesz belőlünk, ha talán örökre megszakad közöttünk az együttérzés kapcsa?

Vajjon tehette-e e vármegyei származásu ember, kinek ereiben székely vér foly, hogy ilyen röpiratot megirjon, kinyomtasson, terjesszen?

Nem. Szivemben örömmel kiáltom: hogy nem.

Más vármegye kisöpört szemétje kellett ehhez. Azok, kik otthon, hol őket ösmerték, meg nem maradhattak és élhettek, kellett ily galád munkához.

Beteg Pál nyomdász és czinkostársai próbálják felkavarni e vármegye felekezeti békéjét, hogy a zavarosban a maguk számára halászhasanak, hogy feltűnést s a netalán elvakithatók előtt maguknak népszerűséget szerezve, ennek révén maguknak megélhetést biztosítsanak.

Istennek legyen hála, nem vármegyénkbeli székely ember volt, ki egy pár rongyos forintért, hogy kényelmesebben élhessen, megirt egy ilyen ördögi művet, s nem megyebeli székely ember volt, ki azt egy-két napi kenyérért kinyomatta.

Idegen volt, olyan, ki nem érez e vármegye népével, ki nem élt itt, s nem ismeri e vármegye multját, történetét, nem érdekli e vármegye jövője, nem bánja bármi lesz is velünk, csak ő a miénkből urasan élhessen.

Idegen volt! Istennek hála idegen volt.

Székelyek! Véreim! Esméljete! Vigyázzatok!

E röpiratban egyházi kothurnusban a visszavonás ördöge közeleg felénk Csak a legrosszabb lelkű sántán akarhat felekezeti izgatás révén testvért testvértől elszakítani, csak a székelynép halálos ellene akarhatja a minket fenntartó összetartozandóság szent érzelmeit megbomlasztani, hogy aztán az önmagában, saját fájában meghasonlott székelynép elpusztuljon talán örökre e föld színéről. Gondolkozzatok tehát székelyek.

Emlékezzetek e vármegye multjára.

Dobbanjon meg a székely szív kebleitekben.

Székelyek! Röpiratokat ki házaikból e röpirat terjesztőit, ha az betolakodik.

Irtsátok ki szívetekből a felekezeti gyűlölködés métyét, ha már oda netalán beültetett; s ha azon röpirat házaikban lenne még feltálható, szedjétek össze s lobogó máglyán égessétek meg, a falu népe előtt.

Égjen el máglyán ez ördögös irás, hogy annak füstjétől messze elszaladjon az ősi székelyföldről a konkoly hintó pokoli fajzat. És ha az elégett röpiratok pernyéjét tova fujja a Hargita szele, könnyebbüljön meg a ti lelketek, omoljatok ujra egymás testvéri karjaiba felekezeti különbség

nélkül s legyen jövőre is jelszavunk: »*éljen továbbra is közöttünk a székely testvéri szeretet.*«

El tőlünk *sántán*, ki felekezeti gyűlölségre izgatsz!

Egymást megbecsülve, egymást tisztelve és szeretve, együtt kezefogva, egymást megértve, segítve és támogatva, együtt akarunk mi haladni ezentul is, hogy ez a Székelyföld továbbra is viruljon, még jobban viruljon, mint valaha, hogy a székely nép miként a multban volt, ezután is olyan dicső legyen J.

POLITIKAI KRÓNKA.

Az alsótizezrek.

— Én láttam az alsóbb nép gyermekeinek tizezreit a csatatéren, amint golyózapor közepette nekimentek az ágyunak és lelkesen ontották vérüket királyért és hazáért! Akik ily hősiességgel teljesítették politikai kötelességüket, azoktól nem lehet és nem szabad politikai jogokat megvonni!

Szinarany igazság ez még a miniszterelnök szájából is, de azért a nemzetboldogító koalíció mégis habozik: megadassanak-e a politikai jogok ezeknek a tizezreknek.

Ott látjuk ezeket a tizezreket réten, mezőn, amint munkától kérges tenyérrel művelik a magyar haza áldott földjét, latifundiumokat is. Ők vetnek, ők boronálnak, ők takarítják be az életet. Náluk nélkül nincs földművelés, nélkülök nem lenne egy talat kenyér. Az ő munkájuk szerzi meg a bőséges jövedelmeket. Az ő véres verejtékük szerzi meg az országnak a jólétet.

De azért a koalíció mégis habozik: megadassanak-e a politikai jogok ezeknek a tizezreknek?

És a bányák gyilkos méhében, műhelyek dögleletes levegőjében az alsóbb nép gyermekeinek tizezrei végzik a nehéz, testet sorvasztó, koravénülést okozó robotot. Egy szög, egy csavar nem készülne az ő munkás, kérges kezük nélkül. Fényes uri hintó lehetne-e nélkülük? Iparnak, kereskedelemnek ők a fundamentuma. De azért a koalíció mégis habozik: megadassanak-e a politikai jogok ezeknek a tizezreknek?

Meg fog adatni nekik. Meg kell hogy adassék nekik. A tömeg, amely dolgozik, *bir a maga óriási erejének teljes öntudatával* és a tizezrekkel hiába akarnak szembe helyezkedni immár azok a parfümos illatu kiváltságosok, akik az életből csak a gyönyörűséget ismerik és nem képesek megérteni a népet, a robotoló népet, amely fárad, izzad, és a mely az állam erős gerinczét képezi.

Jólétet és jogot a népnek!

Az alsóbb nép gyermekeinek tizezrei megfogják maguknak jegyezni ezt a jelszót és nem kételkedhetnek ezek után abban, hogy az igazi barátot és támaszt hol keressek. Annak, ki el van rá határozva, hogy józan és bátor módon küzdjön a népámitó izgatások letöréseért, a király és a nép közt

való békeért, a nép érdekeiért, e küzdelemben erőt adhat az a tudat, hogy mögötte sorakozik áttörhetetlen falankszként a tizezrek óriási hadserege.

»Jólétet és jogot a népnek!«

Am hadd szálljon aztán harcba a konzervatívek fekete serege is azokkal a lobogókkal, a melyekre ámitó igék kell.

Mert azok a tizezrek legyőzhetetlenek.

Hová?

Megyünk előre, a sötét, kietlen ismeretlenbe és nem tudjuk hová. Mikor és hová érkezik meg az az ürbe kidobott meteor, mely felszabadulva a vonzás törvényének kényszerétől áthatítja a tér végtelenségeit és cél nélkül rohan előre és előre? Meg ég-e saját belső tüzetől s így semmisül meg, vagy összeütközve millió tüzcillaggá sziporkázik szét s oszlik el, ez a kérdés? Hová rohan a magyar nép sorsának ismeretlen utakon haladó meteorja, ez a kérdés égeti a nép és nemzet jövő boldogságát szíven viselő minden magyar ember lelkét.

Hol állunk meg? Ott-e a hol már hamuvá égett a nemzet minden féltett kincse a mesterségesen szitott harci tűzben; vagy akkor, amikor a történelem eseményei átgázoltak fölöttünk s a nemzetet kérihetetlen biztonsággal semmisítik meg az erőpróbából származó összeütközések? Nem tudjuk. Annyi képtelen, annyi lehetetlen dolog történt utóbbi időkben, aminek még a gondolata is szánó mosolygással találkozott volna néhány év előtt, hogy a következő újabb képtelenséget véges elmével kiszámítani nem tudjuk. Amit tudunk, az csupán annyi, hogy a XX. században történhetnek képtelenségek, de csodák nem. Ezen az uton, a melyen a nemzet többsége halad, csak a csodák segítenének immár. Ha akadna valami jótékony nemtő, mely puha ölében fogná fel a világűrben lebukó meteort, nem tenne nagyobb csodát, mint a mennyit vár a koalíció a nemzet sorsának mindnyájunk fölött álló intézőjétől, a Gondviseléstől.

A Gondviselés azonban csak öntudatos népek számára van otthon. Gyermekes fantáziák számára nem található. Tessék az ilyen népeknek a fényes hold felé kapkodni a kezével, mint a csecsemőnek. Komoly fogadtatásra azonban ne számitsen.

Ne számitsen főleg akkor, ha azzal a biztos tudattal kapkod a hold

felé, hogy úgy sem éri el. A koalíciós urak elkövetett politikai hibájukat legalább enyhítik az eszmélni kívánó nemzet előtt azzal, hogy beismerésben vannak.

Beismerik, hogy bizony: »hazudtunk eddig tekintetes hazas bár bizonytalan, hogy jövőben nem fogunk-e hazudni, beismerjük, hogy a koalíció alkotásokra képtelen, ez idő szerint céltalan és a nemzetre nézve veszélyes párt konglomerátum«.

A különbség a koalíciós urak között csupán annyi, hogy egyesek nyíltan, a feudális gróf urak pedig a suba alatt hajlandók lefejtetni a koalíciós sujtásokat és pitykéket a diszmagyar mentéjéről. A tőlük már megszokott előkelő nyugalommal, melylyel oda se néznek a pálfordulások előtti kisebb-nagyobb politikai bűnöcskékre.

A Gondviselés pedig ez alatt gondját viseli a világ népeinek, miniket pedig átenged a koalíció szabad uralmának. És rohannak előre, nem tudjuk hová? Napról-napra nő a zürzavar. Nyílt levelek és beszámolók röpködnek a levegőben, de nyílt és okos gondolat vajmi kevés. A multak hibáit dobálják egymás fejébe, a jövőről, a kibontakozásról, a nemzet megmentéséről, arról a rettenetes anyagi és erkölcsi pusztulásról, mely ért és ér bennünket, senki sem beszél. A Bánffy példája, mely legalább félreállásra kellene hogy sarkalja azokat a vezéreket, akik eddig csak vesztett csatákra vitték a nemzetet, nem hat a kellő mértékben. Foly a frázis és szóáradat, mely betemeti a Tisza gróf kiemelkedő állásfoglalásának hatását is.

Igy közeledünk a vég felé, melyben letipor egy esztelen küzdelem mindent s a vég csak a veszteség lehet úgy a nemzet, mint a dnasztia számára is. A gyermekek még hisznek abban a csodában, mely ez uton vár reánk. A becsületes, komoly megfontolás tudja és érzi, hogy vesztébe rohan egy elvakult koalíció vezérlete alatt a nemzet.

Mikor áll meg? Hová?

BELFÖLD.

Az udvarhelymegyei erdészeti bizottság felterjesztése.

M. kir. Földmívelésügyi Miniszter Úr!

Nagyméltóságod előtt is teljesen ösmertes a legkitartóbb magyar fajnak, a székely-népnek elszomorító anyagi helyzete, ösmere-

retes az, miként fogy és pusztul — a magyar nemzeti állam kimondhatatlan kárára — az Erdélyrészi magyar kultúra és faji szupremácia fentartására hivatott székelység.

Egész irodalom keletkezett már a mi nyomoruságunkról, de mindennél megdöbbentőbb képét tárják elének a valódi helyzetnek a nagyméltóságú m. kir. kereskedelemügyi miniszter ur által az 1905. évben »Ipari actió a Székelyföldön« czimen kiadott füzet rideg statisztikai adatai.

Ezen statisztikai adatok szerint:

»1869-től 1880-ig Magyarország polgári népességének szaporodása 1.3% volt, a székelyföld lakossága csökkent 0.7%-kal«.

»1880-tól 1890-ig az ország összes polgári népességének gyarapodása 10.3% volt, a székelyföld-é 6.2%-kal«.

»1890-től 1900-ig az ország polgári népessége ismét gyarapodott 10.3%-kal, a székelyföld mindössze csak 8.6%-kal«.

A négyzet kilométerre eső népsűrűség átlaga a székelyföldön csak 36.6, míg a magyarországi átlag 59.6.

»Mindez a gazdasági fejletlenség következménye« mondja igen helyesen jelzett miniszteri kiadvány, mely nemzeti vonatkozásban abban jut kifejezésre, hogy az utolsó negyedszázad alatt a székelyföldön a magyarság 10.8%-kal gyengült, vagyis ily mértékben szorult háttérbe azon nemzetileg fontos területen a nemzeti érdek.

Fentti székelyföldi átlagos adatokkal szemben határozottan legszomorubb Udvarhelyvármegye helyzete.

A vármegye területének művelési ágak szerint való megoszlása a következő.

503,277 hold területből:

125.295 hold szántó	} 225.137	} szőlő.
8.115 » kert		
91.727 » rét		
501 » beültetett	}	}
59 » parlagon levő		
69.767 » legelő		
194.092 » erdő		
21 » nádas		
13 659 » terméketlen		

Tehát a mezőgazdasági művelésre alkalmas terület csak 225,137 hold; és így a gyér népességi viszonyok mellett is épen nem áll rendelkezésre mezőgazdasági művelésre alkalmas megfelelő nagyságú terület.

Még világosabban kitűnik ez, ha már mostan a népességi viszonyokat vesszük tekintetbe.

Ugyanis: Udvarhelyvármegye 118.275 lakójából 95.926-nak kell földművelésből élnie; tehát a mezőgazdaságilag használható 225,137 hold területből alig $2\frac{1}{3}$ hold, a 125.285 hold szántóföldből $1\frac{1}{3}$ hold jut egy lélekre, a melynek jövedelme, tekintettel az itteni kevésbé termékeny talaj csekély hozamára, alig elegendő kenyérré is.

Még sötétebb a helyzet ha tekintetbe vesszük, hogy Udvarhelyvármegye 125.295 hold területű szántóföldjéből a 1890-ik évi statisztikai adatok szerint évenként 34.46% ugar, sőt parlagon hagyott terület (tehát 2 hold mezőgazdasági terület, illetve 1 hold szántó sem jut tulajdonkép egy lélekszámmra) a minek oka, mint azt a kereskedelemügyi miniszter ur kiadványa konstatálja »a vonó állatok és a termőképesség fenntartására

szükséges trágya hiányában keresendő«.

Az állatállomány oka pedig az, hogy a rendelkezésre álló 69 ezer hold silányabb minőségű legelő nem elegendő a szükséges állatlétszám tartására és felszerelésére.

A bajon tehát legelső sorban csakis a legelők feljavítása, s főleg azok területének az erdők állagából való szaporítása által segíthetünk; annyival is inkább, mert a központi piacoktól való ezen nagy távolságban, s a gyengébb minőségű talajunk mellett, a gazdaközönség részére csakis az állattenyésztés üzése járhat megfelelő jövedelmezőséggel, s ezen felül a népnek egyik legjelentékenyebb mellékkeresetét a fuvarozás képezvén, az állatállomány szaporítását magában ezen körülmény is feltétlenül szükségessé teszi.

Amde az erdőtörvény a tulnyomó részben közvagyonot képező erdőterületeket erdészeti kezelésbe vevén, a legelőterület szaporításának részben útját állotta, úgy hogy a különben igen üdvös és a más viszonyoknak megfelelő erdőtörvény szószerint rideg végrehajtása, itten a mezőgazdaság fejlődésének lett gátja, holott a törvény által engedett latitüdőknek a helyi viszonyoknak megfelelő cél és okszerű felhasználása által épen az erdőtörvény körültekintő végrehajtása rendjén lehet módott nyújtani a földmivelő nép boldogulására, ha a helyi viszonyoknak megfelelő és helyes beosztással az értékesebb erdők fentartásának s a feltétlen erdősi-tendő területek államsegélylyel való befásításával egyfelől a jövő nemzedék részére gondoskodunk értékes tőkéről, másfelől a legelők szaporításának a mostani nemzedék számára nyitunk új megélhetési forrást.

A vármegyének a nagyobb közerdő területekkel bíró vidéken lakó népe, bár a bajok tulajdonképi okára rámutatni nem is tudott, ösztönszerűen érezni kezdte az erdőtörvények rideg végrehajtásának káros hatását, a miért az erdőtörvény életbe lépte óta, egypár időközben történt üdvös intézkedés mellett is, állandóan fenállott azon körökben az elégtelenség, míg végre a tusnádi székely kongresszus határozatai, valamint Nagyméltóságod Székelyföldi kirendeltségének egyes jelentései rámutatván a bajok tulajdonképi okára, a sérelmek orvoslásának lehetőségére s a javaslatok részbeni valósitása meg is kezdetvén, némi megnyugvás szállta meg az erdőbirtokosok intelligensebb elemeit.

Mivel azonban ezen nyugalmasabb hangulat a nép körében újjabban kezd tünetezni és mivel a székely földmivelő nép megmentése érdekében magunk is feltétlenül sürgősnek tartjuk, hogy a tusnádi székely kongresszus határozmányai, meg a székelyföldi kirendeltség javaslatai, sürgősen végrehajtsanak, meg nem tagadhattuk, hogy a kérdésnek megbeszélése céljából mult hó 30-ára összegyűlt közbirtokossági képviselők által hozzánk benyújtott memorandumot Nagyméltóságodhoz felterjesszük.

Saját részünkről a kérésben felsorolt kívánalmakat, a 4-ik kivételével, teljesíthetőnek véljük s bátrak is vagyunk azokat Nagyméltóságod nagybecsű figyelmébe ajánlani.

Tekintettel a 4-ik pontban nyilvánult kívánalomra, legközelebb aként intézkedtünk,

hogyan a fontosabb természetű ügyeknél, az illető erdőbirtokosság képviselői is hívassanak meg az erdészeti bizottság tárgyalásairól, hogy a hozandó határozatok közvetlen szóbeli megbeszélés, kölcsönös kimagyarázás és megértés alapján hozatván, a birtokosságban teljes bizalom ébredjen a bizottság működése iránt. Ily módon remélhetőleg 4. pontbeli kívánalmuk kivihetlenségét csakhamar ők maguk át fogják látni.

Mivel nézetünk szerint főleg a bükkal belüli erdőterületek lennének legelőre átalakítandók, bátrak vagyunk jelezni, hogy a bükkfatömeg haszonhajtóbb kihasználása szempontjából óhajtható lenne, egyes csomópontokra fatelítő telepeket s a bükk feldolgozására szolgáló más gyárat létesíteni, miért is Nagyméltóságod nagybecsű figyelmét erre felhiva, e gyárok létesítésére erkölcsi és anyagi támogatását mély tisztelettel kérjük.

A folyó évi erdőfészekre vonatkozó 29. sz. határozatunkat, melynek függőben tartását kéri a memorandum, potlólag fogjuk felterjeszteni.

Udvarhelyvármegye közigazgatási erdészeti bizottságától.

Sz.-udvarhelytt, 1906. február 14.

Általános szavazati jogot!

Achim Anrás, Békéscsaba volt országgyűlési képviselője, kilépett a koalícióból, mert az az általános választói jogot nem valósította meg, holott módja és ideje is lett volna rá. De ugyanakkor kortesfogásból megvádolja a kormányt is, hogy a törvényjavaslatot nem terjesztette be a házhoz. Azt a törvényjavaslatot ugyanis, mely rég készen van, ahhoz a házhoz, mely rég nem dolgozott.

De legfőbb a dologban az, hogy megállapította a paraszt pártot.

Hát ez Achim Andrásról igen életrevaló, jó gondolat volt. Ha a tizenkilencedik század új feudalizmusa magának évtizedeken keresztül fen tudott jelszavakkal tartani egy pártot, mely érdekét szolgálva megfeledezett arról az elemről, mely a nemzetet tartja fen, s a saját érdekei védelmére, de világosan a nemzet érdekei ellen, csupa jelszavakkal ezt a nemzetet fentartó elemet a maga részére le tudta kötni, de ígéreteinek sem megfelelni nem tudott, sem voltaképp nem is akart, akkor csakugyan elérkezett az ideje annak, hogy úgy a földmivelő, mint az iparos osztály, a munkás emberek zöme, kilépjenek saját érdekükben a küzdelem porodjára.

Vegyük csak vármegyénket.

Az 1904. évi választók névjegyzéke szerint választói joggal birtak őstermeléssel, tehát mezőgazdasággal foglalkozók 5,572 egyén. Az iparosok és kereskedők közül pedig 626 egyén.

Ezzel szemben van azonban vármegyénkben 24 éven felüli magyar honos férfi, ki őstermeléssel foglalkozik: 24,750 és iparral és kereskedelemmel foglalkozó férfi 2,579.

A mai választási rendszer mellett kiszorult politikai jogok gyakorlatából 19,178 őstermelő és 2,053 iparos és kereskedő, tehát az őstermelőknek 77.5%-a, az iparosoknak és kereskedőknek 76.5%-a. Ezzel szem-

ben a 779 tisztviselő, értelmiségi hivatású, egyén közül szavazati joggal bír 642, politikai jogai gyakorlatától meg van fosztva 137, tehát 17.7%.

Ezek száraz adatok, de annál becsebbek. De lássuk csak tovább.

A kormány által elkészített törvényjavaslat szerint, minthogy csak a 24 évet betöltött írni és olvasni tudók kapnának szavazati jogot, az őstermeléssel foglalkozók közül 16,564 egyén, tehát 10992-vel több, mint most, az iparral és kereskedelemmel foglalkozók közül 2183 egyén, tehát 1657-tel több, mint most nyerne vármegyénkben szavazati jogot. Kizártnék tehát az őstermelők 30%-a, s az iparosoknak és kereskedőknek 18.6%-a.

Mi nem vagyunk teljesen megelégedve a kormány törvényjavaslatával sem, azon egyszerű indokból, hogy bármi czímen szoritassék meg a választói jog az már nem általános választói jog. Nekünk szükségünk van a nemzet azon értékes elemeire is, kik ugyan írni és olvasni nem tudnak, de a nemzeti kötelezettségek teljesítéséhez ép oly mértékben hozzájárulnak, mint a többiek. Igaz ugyan az is hogy a jövő generáció a tankötelezettség és az ingyenes népoktatás folytán megtanul írni és olvasni s így ezen megszorító rendelkezés önmagától fog elesni. De ennek az érvelésnek igen nagy hibája, hogy épen a mai értékes elemek közül maradnak jogfosztottak és pedig igen számosan, s mert oly mulasztást büntet ezzel a törvényjavaslat, melyért a mai generáció teljességgel nem lehet felelős. Azt sem látjuk be, hogy miért kelljen a választói jogot a 24 életévhez kötni, holott az eddigi gyakorlat a 22-ik életév hátrányait egyáltalán nem bizonyította, 'sőt annak helyességét igazolta.

Bármennyire is nem üti meg követeléseink mértékét a törvényjavaslat, lehetetlen, hogy örömmel ne fogadjuk és annak törvénynyé való emelésére mindent telhetőt el ne kövessünk. Mert semminél még a kevés is több, s a törvényjavaslat, ha mindent nem is ad meg, de sokat nyújt. A sok pedig a kevésnél is több.

Ha majd vármegyénk eddigi hétezer választója helyett huszezer fogja akaratát nyilvánítani, akkor majd beszélhetünk nemzeti akaratról, majd kivívjuk a többi követelményeket is, de addig csakis kiváltságos osztályok akaratának érvényesüléséről, azok érdekeinek kivívásáról lehet szó.

Amitások.

A pénzügyminiszterium közzétette az 1905. évi mérlegét államháztartásunknak. Szomorú adatok tárulnak elénk e kimutatásból.

A kimutatások szerint a bevételek összege 16 millióval, a kiadások összege 42 millióval kevesebb, mint 1904-ben, tehát az 1905. év mérlege 118 millió koronával kevesebb.

Ez száraz tényállás. Ez a koalíciós gazdálkodás eredménye.

Ennek épen azok örvendenek, kik a bajt előidéztek.

Minek örülnek olyan nagyon? Talán

annak, hogy csak az állam megy tönkre s nem a nemzet? Az államban eddig a nemzet szervezetét láttuk.

Ha a kabátunk lerongyolódik, mindenestre jobb, mintha bőrünk rongyolódik le, de a mikor új kabátot kell beszerezni, mégis a mi zsebünk érzi meg.

Nap-nap után olvasunk a koalíciós pesti és vidéki újságokban felhívást az adómeztagadására, olvasunk buzdítást, hogy ne dohányozzunk, ne igyunk szeszt, ne utazzunk, szóval semmivel hozzá ne járuljunk az állam bevételeinek növeléséhez.

Hogy ne dohányozzunk és szeszt ne fogyasszunk, igen üdvös egészségügyi tanács. Annak megfogadása annyira hasznos, hogy minden jóra való könyvben tömérdek sokat lehet erről olvasni. Ha valaki eddig nem tette meg saját egészsége fentartására, tegye meg hát a magyar nemzet szervezete, maga az állam iránti gyűlöletből.

Nem károsodik a nemzet vagyona ezzel semmit. Minőség tekintetében értékesebb lesz az emberanyag, a felesleges kiadás megspórolása növeli a nemzeti vagyont. A dohány és szeszfelesleget értékesíthetjük külföldön, sőt ez utóbbit magunk is ipari téren. Ezzel csakugyan szolgálatot tesznek a nemzeti érdekek.

De nem így van az adófizetéssel. Anynyira kézzel foghatóan nem így van, anynyiszor bebizonyítottuk már az adó megtagadásnak úgy a nemzet egyes tagjaira, mint az egész nemzetre vonatkozólag káros voltát, hogy nem foglalkoznánk vele újra, ha folytonos és állandó csökönységgel nem hirdetnék az orruknál tovább nem látó, szűklátókörű agyvelők.

A mikor az egy évi adótartozás befizetése is oly nehézségbe ütközik az ország lakóainak nagy részénél, vajon mi fog akkor történni, ha több évi hátrálékot nem részletekben, de egyszerre kell befizetni? Akkor majd előáll-e a koalíciós sajtó, hogy a szegény végrehajtást szenvedőket abból a nyomoruságokból kisegítse, melybe könnyelmű, a hazafiságot utánczó, de valójában nélkülözhető tanácsával belevitte? De nemcsak, hogy a könnyen hívókat belevitte, hanem a józanabb gondolkozásukat terrorizálta. Akkor persze újból fog valamelyes ürügyet találni, hogy az ódiomot az állam közegere hársítsák. Igazán sajnáljuk, hogy nincsen a büntetőtörvénykönyvben olyan szakasz, melylyel az ilyen tanácsot adó gazembereket, kik úgy a nemzetnek, mint az egyes polgároknak tudva, szánzándékkal, ravasz fondorlattal vagyoni kárt okoznak, tömlöczbe csukni lehetne.

Hát mi az állam, ha nem maga a nemzet? Ennek is megvannak a szükségképeni kiadásai, az adósságot fizetni kell, a katonaságot, a hivatalnokokat fizetni kell. Az államgépezetet fenn kell tartani, mert különben széttzüllyik a nemzet, az állam. De ezekre a pénz begyűl, ha megtagadják is adófizetést. Hanem abból a 160 millióból, a mit be nem fizettek, igenis oly beruházásokat kellett volna tenni, a mit a nemzeti vagyonosodás érdeke kíván meg.

Nem lehetett itt a Székelyföldön e miatt a vasútak kiépítését megkezdeni, nem lehetett gyáripárt segíyezni és létesíteni.

Mindezt a mi saját zsebünk bánja meg, nem csak duplán, de triplán is.

Ma igazán itt volna az ideje, hogy mindenki csak azt mondja, a mi — igaz. Az igazsággal való taktikázás, magyarul mondva: hazudozás, a jóhiszemű nemzet ámitása egyértelmű a hazaárulással.

Né szégyelje senki sem, ha az adóját megfizeti s ne védekezzék a gyáva, arcátlan felhívásokra és vesse meg az ilyen pimasz terrorizmust, a melyik a hazaárulást is nemzeti színű köntösbe bujztatja.

Igaz Székely.

Tulipántos a kalapom...

Ez a legújabb koalíciós nóta.

Ettől most csak beadja derekát Ausztria—Bécs! — Ennek már fele se tréfa.

A dologra térve, meg kelle állapitanunk, hogy még soha olyan fegyverekkel nem harczolt a magyar, a minőkkel 1 $\frac{1}{4}$ év óta »küzdene« a többség tagjai.

Volt a magyar kezében kő, dorong, nyíl, kard, puska, ágyu, sőt még magyar ruha is. De nem voltak sohasem olyan küzdalmi eszközei, a minőkkel az egy és egy negyed év óta uralkodni akaró többség operál.

Vegyük csak sorra ezeket az eszközöket és mindenki meggyőződik róla, hogy igazunk van.

Magának a többségnek megszerzése kijátszásra irányuló ígéretekkel és terrorizmussal történt. Tehát már a fogantatása hazug volt, a mi nyilvánvalóvá lett azonnal, mi helyt a többség közel érezte magát a hatalomhoz. Nyomban igyekezett formulákat találni a választóknak tett szabadságjogi ígéretek kijátszására. Ez a fegyver állandóan és következetesen koalíciós fegyver marad mind a mai napig. Hazug hírek terjesztése, az azokhoz való makacs ragaszkodás jellemzi a koalíciós harczmodort a hadvezetőségtől kezdve le egésze Beteg-Pál-féle mikrobaig.

Második fegyvere a rágalom. No ez is állandó fegyver öt negyedév óta. Nincs a rágalomnak olyan kifejezése, melyet állandóan forgalomban ne tartanak.

A harmadik fegyvere a gyalázkodás fegyvere. Mindenki alávaló, gaz, hazaáruló, aki az ő feudális-klerikális-reakciónarius kordélyukba nem engedi magát befogatni igavonó baromnak.

Ezek a »szellemi« fegyverek.

Van azonban más is. Ez: a terrorizmus. Megnyilvánulási módjai: füttylés, ordítás, köpés, záptojással dobálás, bántalmazás.

Amint látjuk eddig a terrorizmus eszközei crescendo haladnak. Szó volt ugyan róla, hogy az emelkedés a polgárország puszkáján túl az ágyuig terjedjen, de ezek a mérész tervek csak ideák maradtak, nehogy egy csendőr-örs-járat be találja kísérni az egész polgári armádiát tüzéségével egyetemben.

Fejlődni tehát tovább nem lehetett, természet törvénye szerint be kellett következni a visszafejlődésnek.

A decrescendo ilyenformán haladt: közeledés háromlépésnyire a szuronyhoz,

főispánok agyonordítása közgyűléseken, vármegyei leszerelés görögtűz mellett, gyermekes csinytevés a királylyal szemben és vétezi megfutamodás négy szál honvéd elől. Koalíciós mise, csöndes imádkozás, zokogás, társas theázás, végül a tulipán.

Hazaáruló bitang, gazember, sőt több, czuczulistába oltott darabont, aki meg nem esküszik rá, hogy ezekkel a fegyverekkel Magyarország teljes állami függetlenségét a legrovidebb idő alatt ki lehet vinni.

Hazaáruló darabont az, a ki azt hirdeti, hogy kenyér és jog kell a magyar nemzet óriási többségét képező munkálkodó népmillióknak.

Hazaáruló bitang, gazember az, ki azt vallja, hogy a mai kisebbség papirosalkotmányát, melyet négy honvéd játszva tűz a szuronya hegyére, fel kell, hogy váltsa az az egész nép, tehát az igazi nemzet alkotmánya, melynek ereje, legyőzhetetlensége a milliók alkotmányos érzületében, az alkotmány megvédelmezése irányuló törhetetlen akaratában és karja erejében találja biztosítékát.

Hazaáruló darabont az aki nem lelkesedik tömeg-nyomor állandósításáért, hanem azt akarja, hogy a népmilliók megtalálják honjukat a hazában; ne legyenek kénytelenek elhagyni a tejjel-mézszel folyó Kánaánt.

Hazaáruló!... de minek folytassuk, hazaáruló mindenki, a ki nem mágnás, nem pap, nem gentri, nem fiskális s nem ezeknek a járszalagján vezetett — hazafy.

Mi már csak maradunk hazaárulók. Ezer esztendőn át sok minden nyavalyát kihevert ez az ország. Kiheveri a koalíciót is. Sőt (Uram bocsá!) ez a szegény haza még a Fischer Emil-féle 1, 3. és 5 koronás tulipán is tul fogja élni.

A kiken az imádság sem segít már, azokat a legszebb tulipántok sem fogják kirántani a halál árkából.

Kitörte el a csuprot?

Lapunk előző számában *tényekre, ténykörülményekre való* pontos és lelkiismeretes hivatkozással mutattuk ki, a tanári karnak korrekt eljárását az eltávozott VII. oszt. tanulók ügyében és egyben levontuk a premiszákból szükségszerűleg folyó azt a következtetést, hogy a fiukat idegen kezek, lelketlen kezek ragadták ki az iskolából és a székelyföldről. Határozottan nem mondtunk, de sejtettük, hogy a Dr. *Válentsik* Ferencz vármegyei tisztifőügyész úr keze a rángató kezek között van.

Hát jelentkezik is a főügyész úr. Nem nyiltan. De elég érthetően. Mint a gyermek, mikor azt mondja: ezt a csuprot nem én törtem el (noha csak ő volt a szobában, melyben a csupor »eltört«).

Mi ezzel a tagadással szemben kénytelenek vagyunk az igazság érdekében és az általuk méltatlanul meghurczolt intézet érdekében megállapítani, hogy a mai csuporak igenis általunk leve szomorú vége.

Alapítjuk pedig ezen állításunkat a következő *tényekre* és ténykörülményekre:

1. Abban a bizonyos szobában, a melyben a csupor eltört, dr. *Válentsik* Ferencz

tisztifőügyész többször megfordult, noha ott *semmi keresete nem* volt; mert ő neki egy autonóm ref. középiskola belső dolgához éppen annyi köze van, mint akár a marokkói császár pénzügyeihez.

Igaz ugyan, hogy ő azt mondja, azért ment a szobába, hogy a csuport el ne törjön; de a fatális dolog mégis megesett: a csupor eltört. Olyan tünetek között, melyek az ő segítő kezére vallanak. Ezzel szemben mit sem használ az a vigasztalása, hogy ha ott nem lett volna, a csupor még több darabra törött volna.

A tisztifőügyész úr fent járt az intézetben, tárgyalt a fiakkal, bátorította őket az ellenszegülésre. *Szóval* is bátorította-e, azt mi bizonyítani nem tudjuk, de hogy *tettel bátorította*, az minden kézségen felül áll. Mert:

2. A tisztifőügyész sörös-boros uzsonnában részesítette az erre rá nem szorult intézeti növendékeket, honnét látható jó hangulatban mentek fel az iskolába a határozat kihirdetésének meghallgatására.

Mondja a tisztifőügyész úr nyilvánosan, hogy nála a fiuk vendégségen nem voltak!

Adjon felvilágosítást e kérdésre: *ő ajánlotta-e fel* a vendégséget a diákoknak, vagy pedig azok kérték, koldulták ki azzal, hogy az intézetben nem kapnak enni?

Ha esetleg nála kunczorogtak az enni-ért a fiuk, mért nem vezette őket vissza az intézetbe? Mért nem tudakolta meg az igazgatótól, miben áll a fiuk dolga?

3. A kilépési, belépési, félrelépési s más effajta koalíciós diák-nyilatkozatok az irodájából kerültek ki. Mért adta irodáját ilyen célra?

4. Ha hozzá mentek a fiuk jogtanácsért, mért nem vitte, illetőleg utasította őket nyomban az *egyedül illetékesekhez*: az igazgatóhoz és a szüleikhez?

5. Tény, hogy egyes fiuk, megszegve az internátus nevelési törvényét, mielőtt az intézetből kiváltak volna, a nevelőházon kívül töltötték az éjszakát, a *tisztifőügyész urnál* háitak. Miért fogadta őket a házába? Mért nem vezette vissza az eltévelyedetteket otthonukba?

Ezek a tények és ténykörülmények azt igazolják, hogy a tisztifőügyész úr illetéketlenül, jogosulatlanul szólott bele egy autonóm protestáns intézet belső ügyébe, a mitől annyival is inkább *illett* volna tartózkodni, mert még a hitrokonság sem ad neki még csak ürügyet sem a beleavatkozásra.

Miért ártotta hát magát bele ebbe a dologba? Megmondották azok az ujságközlemények, melyek az eset alkalmából a koalíciós ujságokba innét honffy-kezek által becsempésztettek. Azok szerint a közlemények szerint, a tanári kart azért kellett a hazafiatlanság vádjával terhelni, hogy a tanári karon keresztül Ugron Jánoshoz, mint a ref. kollegium egyik főgondnokához lehessen dörzsölni ezt a koalíciós sáros csizmát. Ezért kellett a tanári kart a rövidlátó volt tanítványok által is meghurczoltatni s a szegény fiukat idegenbe üzni. A cél szentesíti az eszközöket.

Ez esetben szentesítheti is, mert cél és eszköz egyforma — koalíciós.

TOLLHEGYGYEL.

A hajduböszörményi székely diákok azért, mert hazaffy *Válenstik* Ferencz »jegyzőkönyvbe nem vett« azon *nyilatkozatát*, hogy: »Majd én gondoskodom neveletésükről« csakugyan be *nem* tartotta, *hazafias* gyűjtés utján mind a négy *lova* számára egy-egy Fischer-féle 1 koronás *disztulipánt* küldöttek.

A külföldön lenéznek, megutálnak bennünket, mert becsületes munka helyett ostoba frázisokon rágódunk és felülünk néhány urnak, aki unalmában »nemzetet vezet«. A koronajáradék ijesztően esik, a magyar papirok megdöbentően özönlének vissza külföldről, a bankok becsapják a pénzszekevény ajtaját, a külföldi gyáros ugyanazt cselekszi a raktár kapujával s a kereskedők sorra buknek.

Rendben van. Nem béke és gazdasági jólét kell a magyarnak, hanem: tulipán. Ez a fő, mondják a mágnásasszonyok s ha ők mondják, el kell hinnünk, mert férjeik első rendűen érdekelt gazdasági tényezők. Apponyinak harisnyagyára, két vasöntője, Andrásynak óriási famegmunkáló telepe, hajlított butorgyára, Batthyánnak gépgyára, dongagyára, Zichynek szikvizfej-gyára, posztószövője, kocsigyára, üveghuttája. Az összes nagyiparosmágnások a munkásoknak csaknem a felét foglalkoztatják. Ha tehát nekik, az erősen érdekelteknek első a tulipán, mi henyélő herék, garasos kártyások ne beszéljünk.

Mint értesülünk *Gyerkes* csakugyan feltalálta a *repülő csizmahuzót* s közelebb ki is fogja azt próbálni a Beteg Pál önréklámjaiba belekopaszodott tarkóján.

Beteg hurczolkodik. Megindul tehát néhány házzal azon irányban, melynek végállomása nemsokára Kuvarvár lesz!

Távirat. Beteg, volt borvizeslegénynek. Székelyudvarhelyt.

Ha Kuvarvárról is kikopott, jöjjön vissza, régi foglalkoztatása fentartva.

Kézdivásárhelyi borvizszállító társaság.

»Székelyudvarhely« szerkesztőségének. Mai postával küldtem holdvilágos kopakotokra, egy prima jeges vízbe áztatott pokrócot. Használjátok egészséggel, mert most már én is látom, hogy csakugyan nagyon »rotyul« vagytok. Szóval majd többet, ha bájövék.

Tulipános Papp Mózi.

Párbeszéd.

K. B.: Hát kitessékeljük szegény öreg honvéd özvegyet házunkból.

P. G.: Ki ám! — azt a részán fűtőlőjét. Majd imánkozunk lelkiüdvösségéért.

A mint több külföldi napi lapból értesülünk Biró Sándor végrehajtó úr, a megyei koalíció magánjogi szakelőadója, legközelebb lefoglalt 2 kilométer füstös kolbászt, és egy pár ökröt, melyikből egyik bornyuzó. — Rettentő, hogy gyarapodik a koalíció.

X. X.: úr hóhér ugyan — ma mert élnie kell — de akasztás után olyikat megsíratja utólag. Ugy-e derék ember X. X. úr.

Betegpál úr is kinyomatta ugyan a »Luther és Kálvin« című röpiratot — mert hát ő nyomdász, — de már pár nap mulva lesajnálkozta lapjában. Ugye derék hazaffy betegur.

Beteg-Pálék »nemzeti ellentállás«-ának csődje ime bekövetkezett. Rajtacsíptük őket egy csomó *hazugságon*. Rájuk is süttöttük. Most azt mondják: nem gílt, tovább ők nem játszanak. Irjunk bármit, *ők nem is válaszolnak*. Azt persze elhallgatják, hogy azért nem válaszolnak, mert *nem tudnak*. Benne vannak saját hazugságaik pecze-gödrében. Méltó helyen.

Ám mi mégsem hagyhatjuk ott őket. Kirántatjuk valamelyik koalíciós *czigánynyal* (mert hogy másnak nem való az a munka): hadd lássa a publikumjuk őket.

Sajnos, mi nem engedhetjük meg magunknak azt a luxust, hogy tudomást ne vegyünk hazudozásaikról. *Észre fogjuk venni és számon kérjük* továbbra is kérlelhetetlenül. Székely népünk meggyalázóinak, a kik azzal rágalmazák e népet, hogy nagytöbbségében tolvaj, békét nem hagyhatunk.

Mi ha valamit állítunk, *tényekre* támaszkodunk. Beteg-Pálék ráordítják *hazugság!* Ha azt írjuk: a nap az égen van. Rámondják: *hazugság!* Nap soha sem volt az égen. Ha azt mondjuk: csillagok ragyognak az égboltozatán. Ráordítják: *hazugság!* A darabantok találmánya minden úgy nevezett csillag. — Ha azt találjuk mondani: *az üveg állátszó*, ők készek a felelettel: *hazugság!* Ki látott valaha állátszó üveget?

Ezek a szegény emberek semmit sem tudnak már kimondani a nagy hazaffyságtól, csak a saját nevüket: *hazugság*. Szegény meggárgyult emberkéek!

A koalíció alkotmányos célja, a végletekig feszítve a hurt, az anyagi bukás szélére vinni az államot, s teljes harczképtelenné tenni, a határaink védelmére hivatott hadsereget.

Helyes . . . De a politikai módszernek csak egyetlen helyes alapfeltétele lehet; — az, hogy a *Király* jobb hazafi, mint ők. — *És ez így is van!* Alapfeltételül tehát helyes, de azért eljárásának valjon hazafias-e? Okos elv-e az: »*pusztuljunk éhen, hogy busuljon miattunk a király*«.

A koalíció »*hazudozásai*«. Ily durva szóval mernek élni azok a demokratikus és szabadelvű budapesti napi lapok; hogy a »*Népszaváról*« ne is szóljunk. Tanulják meg kentek »hazaáruló ujságok«: Csak a demokrata »hazud«, a koalíció legfennebb »füllent«. Pardon. Ezt sem teheti, csak leleményes és szellemes politikai sakkhuzást tesz.

No de ilyen szellemes politikai sakkhuzást aztán annál gyakrabban is tesz a koalíciós sajtó. Mindennap többet is.

Igaz hogy minden alkalommal kézzel fogható megczáfolásban részesül, de hát ez mellékes.

Elég ha állitnak valamit a »Méltóságos

hirlapok« — mily arczátlanság azt követelni, hogy az igaz is legyen. Nem nagy dolog az egymagában is, ha mi egyszerű halandók elolvashatni szerencsések lehetünk a főúri szellemes politikai sakkhuzásokat.

HIREK.

A Magyar Védő-egyesület erdélyrészi osztálya megalakulván, a választmány hozzáfogott a társadalmi szervezéséhez, hogy eredménnyel szállhasson sikra a magyar termelés védelmében. Munkáját azonban igen nehezíti az a körülmény, hogy a kibocsájtott ideiglenes taggyűjtő iverk közül sokat még ma sem küldöttek vissza az ivtartók, s így a választmány a beiratkozott tagok felől sem szerezhet kellő tájékozódást. Az ivtartók sziveskedjenek a nálunk lévő ivet, ha üresen is, de haladéktalanul beküldeni Salamon Rezsőhöz, az osztály titkárához (postahivatal.) A kik ma beiratkoztak, a tagsági díjat Péterfi Zsigmond péztárnokhoz küldjék be »Mezőgazdasági Bank, Kolozsvár« czimen. Ugyanott személyesen is befizethetik és egyszersmind tagsági jegyüket is átvehetik. A tagsági jegyet különben az osztály titkársága fogja az illetőknek megküldeni. Új tagok akár személyesen iratkozhatnak be a tisztikar és választmány bármelyik tagjánál, akár levél vagy levelezőlap útján. Jelentkezhetni, a tagsági díj (évi 4 korona a rendes tagoknak) egyidejű beküldésével a Mezőgazdasági Banknál is. Jelentkezéseket végül az osztály irodája is elfogad később közléteendő hivatalos óráiban.

Nyilatkozat. A Székely-Udvarhelyi vasárnapi számában most már azt írja, hogy én nem postán, hanem *vasuton* kaptam a koalíciót gyalázó Maró Gergely-féle naptársok ezer példányát. — Felhivom nevezett lap szerkesztőségét: *tegye közzé a vonatkozó adatokat*. Bizonyítson. *Az adatok beszerzéséig akadály a vasuton nem gördül*. Tehát tessék bizonyítani, vagy a tévedést beismerni. Hallgatás, vagy csürés-csavarás *bizonyossá* teszi a — szándékos tévedést. *Ember János*.

„**Agresszív magyar kulturpolitika**“ czimen Becsek D. Fia sz.-udvarhelyi könyvnyomdájában egy tartalmas füzet jelent meg *Chalupka* Rezső udvarhelyvármegyei kitanfelügyelőségi tollnoktól, kinek neve az országos tanügyi-szakirodalom terén sem ismeretlen. A kulturpolitikai tanulmány tartalma és iránya az, hogy kimutassa a komoly, erős, minden ízében nemzeti tartalmú és még a sovinizmus vádjá ellenében is »*agresszív*« jellegű magyar kulturpolitikának nemcsak természetes létjogosultságát, de napjainkban szükségességét is és ennek kapcsán a magyar elem fajfelszívó kulturképességeinek az államhatalom, az iskola, a társadalom és a közélet minden megnyilatkozásában való *offenzív* fokozása által a magyar nemzeti állam nemcsak irott kozjogi posztulatum, de alakilag és tartalmilag is tényleges történeti valóság legyen. Eminens közszükségletre irányítja a figyelmet a tanulmány azon része is, mely hirlapirodalmunknak kifelé való szervezéséről és a külfölddel szem-

ben a diplomáciai követségek útján való képviseltetéséről szól. Megérdemli e komoly kulturpolitikai czélokot szolgáló tanulmány, hogy tartalma és iránya minél szélesebb körökben keltsen visszhangot. (Sz. F.)

Téves következtetés. A »Magyar Szó« márcz. 28-iki számában »koalíciós eszközök« czim alatt egy cikket közölt, melyben *Válentsik* Ferencz tisztifőügyésznek beavatkozását az ev. ref. kollegium diákjainak dolgaiba gróf *Majláth* püspök úr itteni látogatásával hozza összefüggésbe. A leghatározottabban állíthatjuk, hogy *Majláth* gróf püspök látogatása, kizárólag az Oltár-egyesület ünnepén való részvétel végett történt, annak semmi politikai háttere nem volt, sőt ez irányban nem is lehetett, mert akkor még a hazafiaskodó diákok nem törték fel a kapun a zárt. *Majláth* grófnak különben *Válentsik* Ferencz tiszti főügyész nem volt bizalmas embere soha s látogatása a mely egyébiránt csak első volt, egyszerű udvariassági tény, melylyel dr. *Válentsik* Ferenczné önegységének, mint az Oltár-egyesület alenökének szives fáradozásait viszonzotta.

Eczet és ólombetű. Betegék a maguk meghibbant tyuk-eszével állítják egymás mellé ezt a két dolgot. Azt mondják, hogy mindegy. Pedig egy kicsit nem mindegy. Az eczet fűszer. A betű a gondolat szárnya. Az eczet soha sem lehet egyéb mint savanyító fűszer, a betű azonban olyan árucikk, hogy értéke attól függ, mire használják. Tiszteletreméltó, nagydolog a betű, ha nemes gondolatoknak és érzéseknek a hordozója, ellenben aljas, ha hazugságokat, hitvány szenvedélyeket juttat szóhoz. Ebben az esetben a betű ólomcukorrá válik. A Betegék betűi ilyen hitvány betűk. Mert hazugságot hirdetnek szemérmetlenül, felekezeti szenvedélyeket felkorbácsoló hitvány rágalmaknak adnak szárnyakat. Az ilyen betűt méltán éri minden jóérzésű ember megvetése.

Leleplezett hazaárulás. Egy horvát röpirat jelent meg magyar fordításban. Szerzője *Zagoracz* István horvát tartományi képviselő, egyike azoknak a fumei rezoluzionistáknak, akikkel a koalíció paktumra lépett. A röpirat tartama bizonyára feltűnést fog kelteni. Nem kevesebbet kíván benne a tiszteletreméltó horvát atyafi, mint Dalmáciának Horvátországhoz való visszatérését. Az »egységes horvát nemzet« minden jogának és törekvésének elismerését, a »horvát állameszme« gyakorlati megvalósítását, vagyis Boszniának és Hercegovinának Horvátországgal való egyesítését. De egyenest megdöbbenést fognak kelteni a röpirat ama részei, amelyekben *Zagoracz* elmondja, hogy a koalíció már beigérete az összes nagy horvát követelések teljesítését. Tehát beigérete a horvát állameszme gyakorlati megvalósítását, az egységes horvát nemzet elismerését, azt, hogy Magyarországon Horvátország állami egységgé váljék. És mindez miért? Beigérete a koalíció a horvát államiság elismerését azért, hogy a horvátok támogassák a koalíciót a hatalom elnyerésében. Valóban, vérlázító. Nem kevesebbet akart tehát a koalíció, mint megbontani a magyar állam egységét, feldarabolni Szent István palástját, csak azért, hogy megkapa-

rithassa a husos fazekakat. Az elbolondított ország pedig tapsolt neki. Örök szégyene lesz a magyar közéletnek. Mert ha volt valaha hazaárulás, ez az. Ha volt valaha alávaló indok, melyért valaki hazaárulást, elkövetett, a koalíció elkövette. Reméljük, hogy a dolog nem marad annyiban. Ha bekövetkezik a kijózanodás, az ország számon fogja kérni a koalíció magatartását. Számon fogja kérni tőle azt a feneketlen gonosztságot, melylyel megakartta bontani a magyar állam egységét és a melylyel azok erősítésére sietett, akik esküdt ellenségei a magyarságnak. És bizonyos, hogy a számonkérés lesújtó ítélettel fog végződni a koalíciós hazaárulókra, akik nem átalották a hazafiság köntösét bemocskolni. Hanem, persze, erről és az ehhez hasonló koalíciós botrányokról a jól »megfizetett« koalíciós sajtó hallgat. . . .

Népmívelés. Bárchy István székesfővárosi tanácsos és Veszely Ödön iskolai szakfelügyelő Népmívelés czimen tudományos folyóiratot indítottak meg, melynek első kettős száma 176 oldalnyi terjedelemben most jelent meg. Szegényes népoktatásügyi irodalmunkban ez a folyóirat azzal tűnik ki, hogy a szoroson vett iskolai kérdéseken kívül a népmívelésnek egyéb eszközeit is tudományosan tárgyalja. Hasábjain a legelőkelőbb pedagógusok mellett, legjobb íróink és a rokonszakok tudós művelői is alkalmat nyernek eszméik előadására. Már ebben az első számban is előkelő pedagógusaink mellett cikket hoznak Gárdonyi Gézáról »Uj szántás, új vetés« czimen, Ambrus Zoltántól a színházról, mint nevelő eszközről, Teleki Sándor gróftól általában a népmívelésről, Benedek Elektől a népiskolai- és népkönyvtárakról stb. A pedagógusok közül Fináczy Ernő, az országos közoktatási tanács vezetője történeti tanulmányt ír a száz évet megért Ratio educationisról Kármán Mór az állam és egyház viszonyát tárgyalja, Riedel Frigyes a tankönyvek illusztrálásáról szól, Náray Szabó Sándor gyógy-pedagógiai intézményeinkről ad átnézetet, Sebestyén Stetina Iona a nőnevelés feladatairól szól, Guttenberg Pál a slöjd multját ismerteti. Érdekes Halós Lajos dr. cikke a gyermek egyéniségének megismeréséről, Kriesch Aladár fejtegetése a magyar nép művészetének jövőjéről, Wolfner Pál dr. cikke a népiskolai történelem-tanításról. Ebben a kettős számban nem kevesebb, mint 32 cikk van és számos apróságok huszonhárom rovatba beosztva. A külföldi tájékozást is adó rovatokban képviselve vannak a népoktatás összes iskola fajtái: a népiskola, polgári iskolák, továbbképző iskolák és tanítóképzők, a testi és művészi képzés összes ágai, az ide vonatkozó összes tudományos kategóriák, mint a gyermektanulmányozás, lélektan, gyermekvédelem, népművészet, stb. A Népmívelés havonként jelenik meg öt íven és a Franklin-Társulat adja ki. Ára félévre 10 korona, de a tanügy munkásai és legyzők 8 korona kedvezményes áron kapják.

Magyar nyelvkönyv, helyes beszéd és helyes írás, valamint a fogalmazás elsajátítására. Ilyen czimmal jelent meg a napokban Lampel R. budapesti könyvkereskedésében egy négy kötetből álló tankönyv, melyet az elemi iskolák I—VI. osztályai számára, (II., III., IV., V. és VI. oszt. csoportosítással) a népiskolai új tanterv szerint és az abban lefektetett irányelvek alaki és gyakorlati beváltásával *Kozma* László, *Somogyi* Béla, *Szöllösi* Jenő székesfővárosi tanítók és *Ember* János Udvarhelyvármegye kir. tanfelügyelője szerkesztettek. A széleskörű pedagógiai tudással, körültekintő tervszerűséggel és mód-

szertanilag is az új Utasításnak megfelelő nyomokon haladó Nyelvkönyv magában foglalja a magyar nyelv tanításnak az új tanterv értelmében felőlelendő redukált tananyagát s a gondolkodás fejlesztését, a helyes és szabatos beszédre és írásra való oktatást nyelvtanilag aplikálja s irodalmi színvonalon álló olvasmányokból vezeti le. A Nyelvkönyv magában foglalja a helyesírást és a fogalmazást is s az egész tárgykört a szemléleti oktatás támogatására sikerült illusztrációk kísérik. A szakirodalom terén illusztris nevű szerzők a szöveget a tanítók számára való módszertani utasításokkal is ellátták. Ajánljuk ezen, a tanügyi irodalom terén is módszertanilag úttörő tankönyvet a szakkörök figyelmébe, mert bizonyos, hogy a mind jobb és a gyakorlat tapasztalatai alapján megírt tankönyvek mindinkább biztosítják a tanítás sikerességét is.

A fogkő minden embernél képződik és pedig a vízben foglalt mézszókból. Mindig a fogaknak a foghús széléhez legközelebb fekvő része csapódik le. Először észrevehetetlen kis mennyiségben. Az első kis részlethez, mint valami maghoz mind több és több rakódik le még pedig a foghús alá is, azt helyéből kimozdítja és halad le a gyökér felé. Most a rágás alkalmával a foghús durva felületű kőhöz nyomatik, az által izgatattik és gyuladásba jön; ezen gyuladás következménye gyanánt a foghús megduzzad, fájdalmas lesz, a fogak rendszeren nem tisztíthatók és a foghús el kezd gyenedni. Most már aztán az egész fogsor rohamosan tönkre megy, mert a fogak el kezdnek logni, időváltozaskor és rágáskor fájdalmasak, úgy, hogy valóságos megváltás számba megy a foghúzás az ilyen egyénre nézve. Ezen itt vázolt betegség nagyon elterjedt, úgy hogy az embereknek majdnem fele így veszti el fogait és csak másik fele fogszű következtében. De a betegség lefolyása lassu, évekre terjedő, s a mig valamely fog nem kezd logni, addig alkalmatlanságot csak nagyon ritkán okoz és én in en magyarázom azt a hallatlan indolenciát, melylyel a nagy közönség e betegséggel szemben viseltetik. Pedig a legtöbb fog ezáltal megy tönkre, és a legtöbb idült gyomorhurut a legjobb korban levő embernél, ebből származik. Továbbá esztetikai tekintetből is rendkívül fontos dolog ez, mert ha gyönyörködik szemünk egy jól ápolt fehér fogsor látásánál, fellázad jobb érzésünk az ide oda, rendetlenül álló és eredeti hosszúságának majdnem felével megnyult kövel és mindenféle baczilussal megakott sárgásszürke fogak látása ellen. A fogkő ellen pedig igen egyszerű a védelem. Minden évben kétszer, rendszeres tisztítást kell alkalmazni. Így kikerülhetjük e rettenetes betegségnek minden következményeit. Mert nem a kor teszi azt, hogy már 45 éven tul átlag minden második embernek fogai megnyultak, hanem a lerakodott fogkő. Mihelyt a betegség okát eltávolítjuk, megszűnik a betegség is. De miután olyan okkal van dolgunk, amely mindig vissza-vissza tér a védelemnek is rendszeresnek kell lennie.

TANÜGY.

632—1906. tanfelügyelői szám. Másolat.

Pályázati hirdetemény.

A gödöllői állami méhészeti gazdaságban az 1906. év folyamán hat időszaki tanfolyam fog tartatni, a következő beosztás mellett:

Május hó 1—21. földmives kigazdák; május 22-től június 1-ig erdőőrök; június hó

15—28-ig lelkészek; július hó 1—21-ig és július hó 24-től augusztus 13-ig néptanítók; végre augusztus 18—31-ig nők számára. — Céljuk ezen tanfolyamoknak, hogy az azokon résztvevők a méhtenyésztés elméleti és gyakorlati ismereteit elsajátítsák, valamint, hogy a méhkaptároknak és méhészeti segéd-eszközöknek házilag való elkészítését is megtanulják. Mindenik tanfolyam hallgatói annak tartama alatt teljes ellátásban díjtalanul részesülnek, és ezenkívül azok részére, kik pályázati kérvényükben szorult anyagi helyzetüket igazolják s a magy. kir. államvasutaknak, a távolsági forgalom 7—16. vonalszakasza között lévő, valamelyik állomásáról jönnek, a személy és vegyes vonatok III. kocsiosztályában érvényes féláru menetjegy váltására jogosító igazolványt küldetik, melynek ára a visszautazás költségeivel együtt, a tanfolyamról való elutazáskor fog megtéríteni. Minden egyes tanfolyamra 20—20 hallgató vétetik fel. A pályázni szándékozók felhivatnak, hogy 1 koronás bélyeggel ellátott folyamodványukat, melyben a foglalkozásuknak megfelelő tanfolyamra való felvételüket kérelmezik, a magy. kir. földmivelésügyi miniszterhez címezve, fölöttes hatóságuk útján, a földmivesek és más foglalkozásuk pedig községük előljáróságának ajánlásával ellátva, az illető tanfolyam kezdete előtt legalább egy hónappal nyujtsák be. Budapest, 1906. márczius 17-én. M. kir. földmivelésügyi miniszter.

A másolat hitelül: Chalupka Rezső, kir. tnlősi tollnok.

Székelyudvarhely, 1906. márcz. 26.

Ember János,
kir. tanfelügyelő.

608—1906. sz.

Udvarhelyvármegye valamennyi elemi iskolai tanítójának és tanítónőjének.

Gyakrabban fordul elő, hogy elemi népiskolai tanítók és tanítónők Miniszter ur Ó excellentiáját közvetlenül magánlevelekkel keresik fel s kérik intézkedését.

Minthogy pedig az ezen Miniszterium hatósága alá tartozó közszolgálatban lévők mindazon ügyei, melyek Miniszter ur Ó nagyméltósága döntését igénylik, csak hivatalos alakban és hivatalos uton kerülhetnek tárgyalás alá, és mert a magán-levelek hivatalos tárgyalás alapjául el nem fogadhatók, nehogy az ilyen, szabálytalan uton és alakban előadott kérelem tárgyalásának mellőzése esetleg az érdekelték sérelmével járhatson: a nmélt. vall. és közokt. ügyi m. kir. miniszter urnak f. évi márczius hó 13-ikán 22.295. szám a. k. rendelete értelmében felhívom a Czimet, hogy jövőre Miniszter ur Ó nagyméltóságához magán-leveleket ne intézzenek, hanem minden igényüket illetve kérelmüket és óhajtasukat *szabályszerű alakban és megfelelő szolgálati uton* terjeszszék elő.

Székelyudvarhely, 1906. márcz. 24-én.

Ember János,
kir. tanfelügyelő.

Nyilt-tér.*

Egy meghamisított nyilatkozat. A »Székelyudvarhely« márcz. 8-iki számában egy nyilatkozatot közöl; Csép Zoltán neve alatt jelent meg. Hasonló nyilatkozatot tényleg küldött be Csép Zoltán, de nem a »Székelyudvarhely«-nek Csodálatosképp ez a nyilatkozat beteges kezekbe került. Gondolt merészet és nagyot, megtartotta az eredeti nyilatkozatot, mely saját bavalása szerint is, nem hozzá volt intézve, lemásoltatta és a másolatot továbbította] Számár Tövis urnak. Hogy ez korrekt eljárás volt-e vagy nem, annak megítélését a közönségre bizzuk. Csép Zoltán észrevette ezt a beteges hamisságot és turpiságot.

Megbotránkozva jelentette ki, hogy az nem az ő írása; a »Székelyudvarhely«-ben leközölt nyilatkozatra pedig azt mondta, hogy az meg van hamisítva. Erre nézve rögtön egy valódi nyilatkozat közlésére kért fel bennünket, melyet szükségesnek tartunk — emlékeztetnek okáért ideiktatni:

Nyilatkozat

A »Székelyudvarhely« folyó évi 16-ik számában Számár Tövis ur aláírásával (vezetéknévét elfeledte kiírni) megjelent cikkre vonatkozólag, mely engem is a haladópárti alakok közé sorol, kijelentem, hogy a cikkíró ur tévedésben van, mert én bolond létemre mégsem vagyok erkölcsileg annyira züllött, hogy pártomat változtassam, mint némely beteges urak ingüket — sátoros ünnepen.

Vagyok, ki voltam, a Zo tánok koalíciójának tagja.

Székelyudvarhely, 1906. márcz. 7.

Csép Zoltán.

Ez az igazság; ezt nem lehet elcsavarni még Számár Tövis urnak sem. Kár tehát erőlködni és magyarázni. Persze Számár Tivis ur azt mondta erre, hogy ez a tényegem nem változtat. Ha mi el is hinnők ezt, Csép Zoltán, a legilletékesebb, mégis azon a véleményen van, hogy ez hamisítás. És a közönség bizonyosan Csép Zoltánnak ad igazat . . .

(Székelyudvarhely után á lá Biró Ferencz)

* E rovat alatt közlöttekért nem vállal felelőséget a szerkesztő.

Szerkesztői üzenetek.

— Kéziratok nem adtnak vissza.

Mózsina Sz. keresztur. Cikkét hosszúsága és vízenyőssége miatt nem közölhetjük. Ugy látszik, hogy ön nem csak alva beszél, hanem alva ír is. Penna helyett inkább ajánljuk a vizeskancsót. Immár tavaszodik, hát a kollega nem csattog?

Méltatlankodónak. Méltalankodva kérde, hogy miért említjük meg Valentsik nevet Betegével egy rovatban. Nekünk is rosszul esik, de ha ő sem restelli, ha neve az övével egy lapon jelenik meg, mi miért tegyük különbséget?

Klimatikus gyógyhely. Ezen a vidéken ugyan könnyen érthető okokból penetrans szag van, de azért a levegő eredetileg tiszta, havasi levegő. Mellbetegek. Rohanjatok oda üdülni.

Fodrász-üzlet. Itten gróft, bárót, sátoros cigányt, polgárt, nacscságos urat, utszéli vándort egyenlő udvariassággal kiszolgálunk. Polgártársak, borotválkozzunk.

Nyomda. Itten nyomtatják Luthert és Kálvint, itt a Székelyudvarhelyt és sok más szellemes munkát. Protestánsok! Itt vásároljatek!

Betegpálur! Mig a szerző elő nem áll, a nyomda felelős! — A »Luther és Kálvin« című röpiratot ugyan Beteg-Pál nyomatta ki, de hát neki a nyomtatás a mestersége. Máskülönbén nagyszerű nyomda. Drótkötészet is van. Legujabb találmány. Protestánsok! Vásároljatek Beteg-Pálnál. — Nagyszerű közönség! Ez a vendéglős üres óráiban kutyát nyuz, mert mestersége, de sajátkezüleg kitünően főz. »Tolongjatek éttermébe!«

Ha köszvényben, reumában szenved, ne kísérletezzen semmiféle szerrel, hanem vegyen 1 üveg

Dr. Flesch-féle Köszvény-szeszt

mely csúzt, köszvényt, reumát, kéz-, láb-, hát- és derékfájást kezek és lábak gyengeségét ütés, erőltetés, rándulás, ficzamosásból származó fájdalmakat és daganatokat biztosabban gyógyít, mint bármely más külső vagy belső gyógyszer. Hatása a legrövidebb idő alatt észlelhető, még a legrégibb bajoknál is, melyeknél sem fűrdő, sem gyógyszer nem használt

Kapható a feltalálónál, és egyedüli készítőnél.

Dr. Flesch Emil „Magyar Korona” gyógyszerárában

Győr, Baross-ut 24. szám. Budapesti főraktár: Török József gyógyszerárában. Budapest VI. Király-utca 12. Andrássy-ut 26. szám.

1 és fél decziliteres üveg ára 2 korona Huzamosabb használatra való »Családi« üveg ára 5 korona, 3 kis, vagy 2 »Családi« üveg rendelésénél bérmentve utánvétellel küldjük.

Székelyek találkozó helye Budapestben

Putzer György vendéglősnél, az Andrássy-uttal átellenben, a Lipótvárosi Bazilika közelében, a Váczi-körut 14. sz. alatti éttermeiben, melyek egyuttal az V. VI. és VII. kerület előkelő köreinek találkozó helyei. Az egész Budapestben itt van a legkitünőbb és legolcsóbb konyha. Egy ebéd (6 fogás) csak 1 k. 50 fillér.

PUTZER GYÖRGY vendéglős.

Mühle-magvak a legjobbak

Mühle Árpád
Temesvár

Liniment. Capsici comp.,
Richter-féle Nergony Pain-Expeller.

Ezen elismert kitűnő és fájdalomcsillapító bedöröslésül használt háziaszer bevasárlásánál, — a mely minden gyógyszerárában kapható, — mindig figyelemmel legyünk a „Nergony” védjegyre.

Hirdetések

olcsó árban felvétetnek
a kiadóhivatalban